

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра фінансів та обліку

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту


Володимир ГОРНИК
(підпис)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

(назва дисципліни)

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)


освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна

⋮

КИЇВ 2024

РОЗРОБНИК силябусу к.держ.упр., доцент, доцент кафедри фінансів та обліку


(підпис)

Оксана КЛИМЕНКО

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри фінансів та обліку

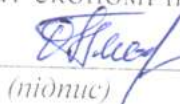
Протокол № 1 від 29.08.2024

Завідувач кафедри


(підпис)

Анатолій ПУТІНЦЕВ

Гарант освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»: кандидат економічних наук, доцент


(підпис)

Ольга ПИЛИПЕНКО

Рецензії/відгуки (зазначити від кого, за наявності)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПШ	Бюджетна система, ОКП.21
2. Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова дисципліна
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	3 рік, 2-й семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити, 120 годин (64 аудиторні години: 32 г лекцій, 32 г. семінарів; 56 г самостійної роботи)
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	екзамен
6. Інформація про консультації	он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Клименко Оксана Миколаївна, к.держ.упр., доц., доцент кафедри фінансів та обліку
9. Контактна інформація викладача	klymenko.oksana@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	«Бюджетна система» є обов'язковою компонентою освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», яка націлена на формування професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем. В процесі вивчення навчальної дисципліни студенти отримують теоретичні знання щодо фінансових відносин, що виникають на різних рівнях бюджетного регулювання та відносин бюджетів з ланками фінансової системи, які будуються на засадах бюджетної політики, принципах та закономірностях бюджетного механізму.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни «Бюджетна система» є формування у студентів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок з організації та функціонування бюджетної системи і бюджетної політики. Завдання вивчення дисципліни «Бюджетна система»: вивчення теоретичних засад

	формування і використання бюджету держави; бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи; державного кредиту та управління державним боргом; методів і джерел формування доходів бюджету; напрямів і форм фінансування видатків, оволодіння методикою визначення обсягів бюджетних видатків та їх впливу на реалізацію функцій держави
Пререквізити	«Фінанси», «Гроші та кредит», «Податкова система»
Постреквізити	Знання з основ бюджетної системи можуть бути використані під час вивчення дисциплін: «Місцеві фінанси», «Бюджетний менеджмент»
Формат проведення дисципліни	Лекції та практичні заняття в аудиторіях, в Google Classroom, консультації, самостійна робота, іспит

Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни.

ЗК03 Здатність планувати та управляти часом.

СК03 Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
Розділ I Теоретичні основи бюджету та бюджетної системи Тема 1 <i>Сутність, призначення і роль бюджету держави.</i> 1. Бюджет як економічна категорія. 2. Бюджет як основний фінансовий план держави. 3. Взаємозалежність між ВВП і бюджетом. 4. Сучасні погляди представників фінансової науки щодо бюджету та державних фінансів.	лекція	Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів	2
	семінар	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	2
Тема 2 <i>Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України.</i> 1. Бюджетна система України 2. Бюджетний устрій 3. Принципи бюджетної системи. 4. Форми взаємовідносин між бюджетами	лекція	Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів	2
	семінар	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	2

<p>Тема 3 <i>Бюджет як основний фінансовий план держави</i></p> <p>1. Місце Держбюджету в системі фінансових планів України..</p> <p>2 Бюджетне планування</p> <p>3. Бюджетне прогнозування.</p> <p>4. Бюджетна класифікація</p> <p>5. Бюджетний процес</p>	лекція	Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів	4
	семінар	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	4
<p>Тема 4 <i>Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування</i></p> <p>1. Бюджетний профіцит</p> <p>2. Бюджетний дефіцит., його види</p> <p>3. Причини виникнення бюджетного дефіциту</p> <p>4. Методи фінансування дефіциту. Внутрішні запозичення.</p> <p>5. Зовнішні запозичення. Наслідки бюджетного дефіциту</p> <p>6. Бюджетна класифікація фінансування бюджету</p>	лекція	Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів	4
	семінар	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	4
<p>Тема 5. <i>Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання</i></p> <p>1. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи.</p> <p>2. Рівень бюджетної централізації ВВП.</p> <p>3. Порядок надання міжбюджетних трансфертів</p>	лекція	Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів	4
	семінар	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	4
<p>Розділ 2 Система доходів і видатків бюджету</p> <p>Тема 6 <i>Система доходів бюджету</i></p>	лекція	Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів	4

<p>1. Доходи бюджету: сутність та види</p> <p>2 Доходи Державного бюджету України: сутність та види надходжень</p> <p>3 Бюджетна класифікація доходів державного бюджету та методи їх залучення</p>	<p>семінар</p>	<p>Усне опитування, тестування, навчальна дискусія</p>	<p>4</p>
<p>Тема 7. Система видатків бюджету</p> <p>1. Сутність, структура та класифікація видатків бюджету</p> <p>2. Бюджетне фінансування: принципи, форми та методи організації</p> <p>3. Кошторисне фінансування видатків бюджетних установ</p>	<p>лекція</p>	<p>Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів</p>	<p>4</p>
	<p>семінар</p>	<p>Усне опитування, тестування, навчальна дискусія</p>	<p>4</p>
<p>Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави і науку</p> <p>1. Фінансування економічної діяльності.</p> <p>2. Фінансування окремих видів економічної діяльності.</p> <p>3. Особливі режими фінансування економічної сфери.</p> <p>4. Фінансування наукових досліджень</p>	<p>лекція</p>	<p>Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів</p>	<p>2</p>
	<p>семінар</p>	<p>Усне опитування, тестування, навчальна дискусія</p>	<p>2</p>
<p>Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення та соціальне забезпечення</p> <p>1. Видатки на соціальний захист</p>	<p>лекція</p>	<p>Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів</p>	<p>2</p>

<p>2. Видатки на соціальне забезпечення.</p>	<p>семінар</p>	<p>Усне опитування, тестування, навчальна дискусія</p>	<p>2</p>
<p>Тема 10. <i>Видатки бюджету на національну оборону та управління</i></p> <p>1. Планування і фінансування видатків на оборону.</p> <p>2. Склад видатків на управління.</p>	<p>лекція</p>	<p>Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів</p>	<p>2</p>
	<p>семінар</p>	<p>Усне опитування, тестування, навчальна дискусія</p>	<p>2</p>
<p>Тема 11 <i>Видатки бюджету на обслуговування державного боргу</i></p> <p>1. Внутрішній державний борг.</p> <p>2. Зовнішній державний борг.</p> <p>3. Методи покриття державного боргу</p>	<p>лекція</p>	<p>Лекція-візуалізація, експрес опитування студентів</p>	<p>2</p>
	<p>семінар</p>	<p>Усне опитування, тестування, навчальна дискусія</p>	<p>2</p>

Інформація про індивідуальне завдання.

У межах навчальних годин, виділених на самостійну роботу передбачено виконання реферату. Виконання реферату має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі

прочитаних лекцій та практичних занять. Вибір теми реферату здійснюється кожним студентом індивідуально.

Тематика рефератів

1. Бюджетна модель цивільного суспільства.
2. Еволюція розвитку бюджетних відносин в Україні.
3. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні (фінансовий аспект)
4. Концептуальні основи бюджетної системи
5. Державний бюджет у дзеркалі світової фінансової думки
6. Структура державних фінансів України
7. Зведений фінансовий баланс держави
8. Оцінка ефективності сучасної бюджетної політики в Україні
9. Концептуальні основи функціонування бюджету у фінансовому механізмі держави
10. Організація бюджетного регулювання.
11. Бюджетні системи зарубіжних країн.
12. Роль Рахункової палати у системі бюджетних відносин
13. Роль Державного казначейства у виконанні державного бюджету України
14. Охарактеризувати діяльність Контрольно-ревізійної служби у системі бюджетних відносин
15. Охарактеризувати діяльність державної фіскальної служби у системі бюджетних відносин
16. Роль НБУ у системі бюджетних відносин
17. Роль КМУ у системі бюджетних відносин
18. Світовий досвід формування державного бюджету
19. Шляхи удосконалення бюджетного процесу в Україні
20. Бюджетний процес та механізми його функціонування при формуванні державного бюджету України
21. Роль ПДВ у бюджеті України
22. Система оподаткування доходів та її вплив на бюджет
23. Роль акцизного збору у формуванні доходної частини бюджету України
24. Оцінка виконання доходної частини державного бюджету (розглянути 3 роки)
25. Економічна структура видатків бюджету.
26. Функціональна структура видатків бюджету.
27. Відомча структура видатків бюджету.
28. Зарубіжний досвід оптимізації бюджетного дефіциту
29. Система міжбюджетних відносин у поточному році (за Державним бюджетом на поточний рік)
30. Форми міжбюджетних взаємовідносин.
31. Світовий досвід міжбюджетних відносин
32. Особливості бюджетного регулювання в Україні
33. Особливості бюджетного фінансування промисловості у поточному році
34. Особливості бюджетного фінансування енергетики у поточному році

35. Особливості бюджетного фінансування агропромислового комплексу у поточному році
36. Бюджет і політика економічного зростання
37. Діюча система фінансування установ невиробничої сфери.
38. Проблемні питання фінансування соціальної сфери
39. Фінансування охорони здоров'я
40. Порівняльний аналіз системи фінансування освіти в Україні та розвинених країнах світу.
41. Порівняльний аналіз системи фінансування сфери державного управління в Україні та розвинених країнах світу.
42. Система фінансування національної оборони в Україні у контексті сучасної військової доктрини держави.
43. Особливості обслуговування державного боргу України
44. Аналіз системи управління державним боргом
45. Світовий досвід управління державним боргом

Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

приєднання кожного здобувача до навчального середовища Google Classroom
Ноутбук з підключенням до Інтернет, Пакет програмних продуктів Microsoft Office. проектор (при проведенні занять в аудиторії)

Політика дисципліни:

- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.

- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

- Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10 %.

- Здобувачі вищої освіти мають право скласти екзамен (залік) автоматично, у випадку, якщо впродовж семестру такі здобувачі набрали 90-100 балів.

- Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право

підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.

● Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

● У разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

● Списування під час контрольних робіт заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Система оцінювання та вимоги.

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

а) Робота на аудиторних заняттях:

- семінарські заняття: 16 с. x 3 бал = 48 балів.

б) Написання та захист реферату – 12 балів.

в) іспит – 40 балів

в) Додаткові бали. Додатково за рішенням викладача наприкінці семестру студенту нараховуються заохочувальні бали за наступні види роботи: участь в олімпіадах різних рівнів; участь у конференціях; наукові публікації.

4.1. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
5. Бюджетна система: підручник за ред. В.Г. Дем'янишина, О.П.Кириленко, З.М.Лободіної. Тернопіль. ЗУНУ. 2020. 624 с.

Додаткові

6. Бойко С.В. Структурні диспропорції державного боргу України та напрями їх мінімізації. *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту*. 2015. Вип.13. С. 37-46
7. Бюджетна система України та Євросоюзу : монографія / [С.О. Булгакова, О.І. Барановський., Г.В. Кучер та ін.]; за заг. ред. А.А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2010. 409 с.
8. Бюджетна система України : тренінг-курс: навч. посібник. / За загал. ред. В.М. Опаріна; передм. Т.І. Єфименко. К. : ДННУ, 2012. 392 с.
9. Бюджетний моніторинг : аналіз виконання бюджету за 2018 р. / Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень.:http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitor%20Quat%202018/KV_IV_2018_Monitoring_ukr.pdf
10. Бюджетна та податкова децентралізація 2015.: <http://decentralization.gov.ua/pics/upload/42a03d5bb4978a1f77328ceff81c1359be.pptx>.
11. Бюджетна політика в Україні в умовах ризиків сповільнення економічної динаміки : аналітична доповідь / О.О. Молдован [та ін.] ; ред. Я.А. Жаліло ; Національний інститут стратегічних досліджень. – К. : НІСД, 2012. 75 с.
12. Власюк Н.І., Мединська Т.В., Мельник М.І. Місцеві фінанси : Навчальний посібник. К.: Алерта, 2018. 328 с
13. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні : монографія / І.С. Волохова ; Одеський
14. нац. екон. ун-т. – Одеса : Атлант, 2014. 461 с.

Інформаційні ресурси

15. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
16. Офіційний сайт: Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
17. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://minfin.gov.ua>
18. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>
19. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>.
20. Офіційний сайт: Комітет з питань бюджету. URL: <http://budget.rada.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua/>